I.ª JARO N.º 3 DUONMONATA ESPERANTO-GAZETO 1 DECEMBRO 1936

Popola Fronto

INFORMA BULTENO INTERNACIA PRI HISPANA LUKTO KONTRAŬ LA FAŜISMO

ELDONO DE GRUPO LABORISTA ESPERANTISTA
REDAKCIO K ADMINISTRACIO: STRATO MAR, NUM. 25 VALENCIA (Hispanio)

MADRIDO!

Gracie ĝi kuŝas en la ĝusta mezo de la hejma lando. Intelektula centro, estas Madrido, krom oficiala ŝtata ĉefurbo, citadelo de popola konscio. Nesto por la komenco de la socia laborista movado en Hispanio, la unuaj voĉoj pri socialismo aŭ je defendo de la internaciecaj doktrinoj aŭdiĝis tie. Paŭlo Iglesias, vera apostolo, fondinto de la Hispana Socialista Partio, estis multfoje la sola marksista deputito en la nacia parlamento.

Poste jam, sub monarkio aŭ en respubliko, ŝerce aŭ serioze, la politika kontrolo, de tuta la ĉefurba vivo, apartenis plene, sendispute, al la proleta klaso kun la efika helpo de grandkvanta liberala oficistaro.

En Madrido, dum la februara balotado, la popolo, kun gaja mieno k hela rideto, ŝtope remburis la balotujojn per voĉdoniloj favoraj al Popola Fronto. Tiu sama Madrido, kvin monatojn poste, hardita en sankta kolero, kun ŝaŭmo en la buŝo k brilo en pupilo, sen pliaj armiloj krom piedoj k pugnoj, ne jam ridetante sed dentojn premante, en propra defendo atake alsaltis kazernojn, detruis sur la strata pavimo la nigran perfidon de generaloj sen honoro k aroge, tre vigle, balais la sterkon de faŝista signo, sopire ĝuante la heroan rekonkeron de sia urbo post ekstermo, en la ovo mem, de la ĝermoj de abomena socia epidemio.

—Mi estas la progreso, la civilizo, la kulturo!...

En najbaraj lokoj blekis la bestaĉo. La madridanoj ne havis do tempon ankoraŭ por dormo en laŭroj de heroa venko. Tuj post rapida preparo, la malamika bando atakis furioze laŭ helpo de fortikaj masonaĵoj, konstruitaj tiucele de la iama reakcia registaro en la proksima abrupta montaro, kiu en alta ĉenego, de Guadarrama ĝis Somosierra, ja por Madrido estas kvazaŭ protekta brovo. Inter pinoj k abioj fariĝis fama la brava devizo: «Ili ne pasos!» Certe tiel okazis, ĉar la dentoj de la monstro rompiĝis antaŭ ol povi mordi konkere, en tiu parto, eĉ unu futon da tereno.

Antaŭ la brua fiasko de siaj planoj, la hokokruca stabo studis novan taktikon: ataki sude la ĉefurbon, sekvante la bordojn de rivero Tajo, glate fluanta tra granda ebenejo, etendita de la limo de Portugalio ĝis la perono de Madrido.

Kun abunda provizo de tankoj italaj, kun trupoj de maŭroj, forprenitaj per trompaj allogoj de iliaj sovaĝaj gentoj el Afriko, komencis metoda faŝista ofensivo. La popola armeo, sen taŭga armilaro por ebena batalejo, preskaŭ sen artilerio nek kavalerio, perdis poziciojn, vilaĝon post vilaĝo, tute senpova por eviti la marŝon de fajro detruanta, per kiu, la eternaj malamantoj de la modesta klaso sukcesis fari vojon al Madrido.

Tamen la sojlo estis abismo, en la pordo ĵaluze ekaperis dornoj!

Madrido ankoraŭ estas Madrido! ĉiufoje pli sekura, ĉiutage pli fiera eviti sian falon sub la hufoj de lakeoj de la sennaciecaj potencoj de l' kapitalismo, por meriti, sen makulo, nomon de ĉefurbo de la universala antifaŝismo!

FACILA DILEMO

En nia epoko, hodiaŭ mem, kiam la popolo en amaso, la Homaro!, defendas sian ekziston, neniu povas, nek devas, nek rajtas, diri splene ke li restas neŭtrala.

Esperanto, fontano de alta idealo, liveras ĝentile, jam de multa tempo, la freŝan pluveton de siaj steloj simbolaj ankaŭ sur laboristaj distriktoj. La ĝenerala movado ricevis pro tio injekton de forta energio. Diligenta nova kolegaro certe ne laciĝas en laboro paca. En saĝa logiko, paco ne estas atendo stulta de frapo, sed oportuna bato al provokema fraponto.

Al perfida atako de bandito, kontraŭ homo pluganta pace sian kampon, oni rajtas ja respondi per ĉia defendilo. Tiukaze certe eĉ la plej ĝiba ferajo montrus hele delikatan aŭreolon. Ĉu ne gajnos do ankoraŭ prestiĝon nia lingvo bela, kiel nobla instrumento, je la servo aktiva de ofendita tavolo socia?

Spirita kerno de la esperantismo estis honesta, kvankam nebula, sento kun religia nuanco sub nomo de Interna Ideo, aspiro feliĉa pri konkordo k amo inter ĉiuj homoj bone komprenantaj unu la alian. Bedaŭrinde, la homojn ne nur ligas pli aŭ malpli bela kombino de vortoj sed la komuna sorto de sufero k doloro aŭ la sama volupto en plezuro k diboĉo.

En nia lando la popolo, kun sia registaro, sen ia preparo devis akcepti dilemon je vivo aŭ morto. La faŝismo cinike, sen ero da honto, en la internacia scenejo ŝanĝis la terminojn akuzante kanajle la popolon je la frenezaj krimoj, kiujn ĝi mem faradas.

Obeinte severan admonon de nia konscienco, ni, esperantistoj, parto de l' popolo, laŭtigis la voĉon sonoran de nia lingvo.

Nia gazeto estas nek burĝa nek proleta; ĝi estas antifaŝista! Jen karesa titolo de civitaneco pri libero aŭ mallibero. Facila dilemo, por klasbatalaj kamaradoj, inter granda kapitalismo k proletaro; sed ankaŭ facila dilemo, por demokrataj samideanoj, inter stagno k progreso. Facila dilemo por tiu, kiu volas infane rigardi la ĉarmon de blankaj lanugoj en alta lazuro, k ankaŭ facila dilemo por ĉiu alia apud ni batalanta ĝis morto, en plenumo de sankta la devo.

Facila dilemo por la prospero aŭ pereo de nia, tre multe ja nia, Esperanto!

Internacia solidaro, en fluanta lavango, iru brave tra la mondo!

KOMENTARIOJ

Bazo de abomena civilizo

Por ni, hispanoj, kiuj travivis la antaŭajn k unuajn momentojn de ĉi tiu lukto, estas bone konataj la trajtoj de faŝista taktiko, ĉar ni povis sperti ĉiuminute la faktojn, rekte k propraokule.

Sed eksterlandanoj ne povis akiri senpere ĝustajn k precizajn informojn k restis nevole sub la influo de lerte organizitaj propagandiloj; tial, ili konis nur la «veron», kiun oni liveris al ili, laŭ diversaj formoj celantaj la plej perfektan trompigon.

Sendube, la faŝistoj antaŭe k zorge preparis sian propagandan planon, ĉar ili tuj komencis konstantan blufon, laŭ tute jezuita sistemo, kiu konsistas cent procente el hipokritaĵoj.

Komencis la krimoj k samtempe la faŝistoj iniciatis akuzon al ni pri ĉio imagebla k neimagebla. La akuzadon ili uzis kvazaŭ densa vualo per kiu ili kovris siajn abomenajn murdojn.

En kunlaboro kun internacia faŝismo ili mastris radiostaciojn, kinojn k gazetaron k per tiuj elementoj kreis atmosferon en la tuta mondo, tute malfavora al nia popolo, kiu estis prezentata kiel sovaĝa hordo plenumanta ĉiajn monstraĵojn.

Finfine la vero ĉiam elŝprucas tra ĉiaj kaŝiloj. Nun la situacio alvenis en momento kiam la veraj okazaĵoj estas ekkonataj ĉie. La faŝistoj murdis k murdadas senlime, ili mortigis ĉiujn maldekstrulojn k iliajn familianojn, ĉar tiamaniere «jam ne plu restos tia semo»; ili eraras ne atentante ke ĉiu atenco kontraŭ libero nepre naskas milojn da liberemuloj.

Ili intencis senkuraĝigi la pacan loĝantaron en la ariergardo per malnoblaj bombardoj de nemilitaj urboj, kie ili mortigis grandegan kvanton da virinoj, infanoj k maljunuloj, sed kontraŭe al siaj esperoj la loĝantaro ne malkuraĝiĝis, ĝi tremis k vibris intense pro indigno, mobilizis tutajn siajn fortojn k pretiĝis al baldaŭa k fina venko.

Kiuj akuzis nin pri barbareco, intense detruas valorajn artaĵojn kiam ili malsukcesas ne atingante siajn celojn, kiam siaj militaj planoj k sinsekvaj fanfaronaj anoncoj ridige fiaskas antaŭ la popolaj tranĉeoj.

La faŝistoj nur pafis kun kuraĝo k trankvilo dum murdadoj en siaj urboj, bombardante sen lukto pacajn urbojn; antaŭ niaj trupoj ili forkuras, kontraŭ niaj aeroplanoj ili ne volas batali. Bataloj okazas nur kiam ni devigas ilin al lukto; la sukcesoj kiujn ili ŝajne atingis k propagandis trogandigitaj, venis al ili ne pro ilia kuraĝo, sed pro nia manko de taŭgaj bataliloj, sed tia situacio jam malaperis k ilia malespero kreskis tiagrade ke ili jam perdis ĉian prudenton, minacas persiste, pliigas siajn krimojn k tute malatentas ian ajn noblan senton.

Generalo Queipo ĵus diris al fremda gazetisto, ke nia defendo k kontraŭatako en Madrido ne surprizis lin, ke li bedaŭras pri tio ke ni estas ricevintaj batalilojn, per kiuj ni malebligis al ili eniri Madridon, kies loĝantaron ili tuj fusilmortigos almenaŭ ĝin duonigante.

Li aldonas: «Estas barbaraĵo pretendi savon de l' vivo de tricent aŭ kvarcent mil madridanoj. Mola, Franco, Cabanellas k mi opinias, ke kiam ni mortigos ilin, jam la milito estos finita k paco revenos en Hispanion.»

«Ni mortigos ĉiujn virinojn, infanojn k maljunulojn, kiuj baros nian vojon. Ni ĉian projektis interkonsente kun Germanio k Italio, k ni decidis ke necesas mortigi tri aŭ kvar milionojn da hispanoj por ke nia venko estu definitiva. Se ni ne mortigas ilin sur la batalkampo, tion ni faros iel ajn k mi certigas, ke tiu tasko estos plenumata per niaj Fremda Legio k maŭraj trupoj».

«Ni ne povas ne plenumi nian promeson al Germanio k Italio, ĉar ni estas homoj kun honoro.»

Tian senskrupulan promeson ili komencis jam delonge plenumi; ĉiuj viroj k virinoj, kiuj ne povis sendube atesti pri sia faŝisteco estas murditaj, k kelkafoje post nekredeblaj turmentoj. PLI OL 200.000 PERSONOJ estas mortigitaj de la faŝistoj k la furiozo ne ĉesas, ĝi ankoraŭ soifas sangon de estuloj kies sola kulpo konsistas el amo al libero k progreso aŭ el neaparteno al faŝistaj vicoj.

La ribelintoj jam superis siajn aliancanojn, la italaj faŝistoj, kiuj en Abisenio montris al la mondo ĝis kia grado estas monstra la faŝista taktiko; hispanaj faŝistoj ne nur murdadas civilulojn, detruas hospitalojn k bruligas ĉion, sed ankaŭ inventas novajn procedojn por terurigi nin.

Antaŭ kelkaj tagoj, la respublika aviadisto José Antonio Galarza estis devigata forlasi sian aeroplanon dum aera lukto k per paraŝuto li falis en faŝistan zonon. Postan tagon, el itala bombarda aeroplano, venis en Madridon monstra sendaĵo; kun mirego en malfermitaj okuloj la madridanoj vidis ke per la sama paraŝuto la faŝistoj sendis la kripligitan kadavron de la aviadisto, en ligna kesto.

Estas tiel granda tiu monstraĵo, ke ni ne povas dubi pri ĉies indigniĝo. Ĉu estas eble ke povas ekzisti homoj, kiuj kapablas elpensi k realigi tian krimon?

Ni ĉiuj, homaranoj, respondos kiel decas tian konduton. Ni hontas pri la ideo ke tiuj sovaĝaj bestoj povus venki eĉ kun helpo de internacia faŝismo. Ni rezistos, eĉ per lasta guto de nia sango, iliajn atakojn k ni venkos ilin. Ankaŭ ni esperas, ke ĉiuj demokrataj popoloj helpos nin entuziasmoplene, kun heroa grandeco, en nia tasko por finigi tiun ondon de barbareco kiu post la detruo de nia lando intencas inundi la ceteran mondon.

Poste, ankoraŭ okazis nova barbarega fakto kiu difinas senvorte la faŝistan koncepton pri etiko k homa digno. Per bruligaj bomboj elĵetitaj el fremdaj aviadiloj, la faŝistoj detruis en Madrido la Nacian Bibliotekon, kiu entenas du milionojn da libroj k broŝuroj, kelkiuj valoregaj aŭ unikaj ekzempleroj.

Cinika k kruela tributo al faŝista civilizo!

Tion ili ne faris hazarde; zorgeme ili planis tiun agon, ĉar temas pri granda konstruaĵo, facile videbla, kiu estis trafe serĉata k bruligata intence k sisteme, per bomboj ĵetitaj kun tiu ununura celo.

Nia koro ne ŝiriĝas pro doloro, niaj larmoj ne elfluas el niaj okuloj, niaj pensoj ne iras al kompato; ŝtormo de indigno pelegas nin al firma plenumo de nia devo, al hardigo de nia decido. Ni venkos tian novan «civilizon», ni evitos ke ĝi povu sukcesi, ni triumfos por la bono de l' progreso k de la Homaro.

Klara respondo al tikla demando

En la plej multaj leteroj, kiuj ĉiutage alvenas al nia Redakcio, oni povas legi la saman demandon: «Kial daŭras tiel longe la milito?»

Kamaradoj: ĉu vi vere deziras ekscii, kial daŭras tiel longe la milito? Nu, bone: La milito daŭras tiel longe, ĉar viaj registaroj interkonsiliĝis por malebligi la justan sindefendon al la hispana popolo kontraŭ la perfidaj generaloj, kiuj ribelis kontraŭ sia propra patrio. Oni malpermesas al ni akiron de armiloj dum al la ribelintoj oni havigas ĉiom, kiom ili deziras; ĉu vi ne sciis tion?

Daŭras la milito, kamaradoj, ĉar al la internacia demokratio mankas la necesa kuraĝo por alfronti la sitacion. Sciu: oni timas pli la revolución ol la faŝismon. Al la tiel nomataj demokratioj ni ŝuldas la iniciaton de la jam famiĝinta interkonsento pri «neinterveno», kiu nur favoris la faŝistemajn ribelintojn malebligante al ni rapidan venkon super ĉi tiu terura, monstra, nevortklarigebla batalo, en kiun ĉiuj aliaj demokratecaj landoj falus, se ni fiaskus. Ĉu vi jam tute atentis pri tio, kamarado?

Daŭras ankoraŭ la milito, eksterlanda samideano kiu korpremite legas ĉi tiujn liniojn febre verkitaj en la konvulsianta Hispanio, ĉar la kruela faŝismo – ni ripetu insiste tion, centfoje—ne konas skrupulojn k kiam per unu mano subskribas interkonsenton pri «neinterveno», per la alia havigas la plej modernan milmaterialon al la ribelintoj sen timo pro tio al ies admono tial ke ĝi scias kiel disvolviĝas en frazoj la liriko de la t. n. demokratioj.

Daŭras ankaŭ la milito—la plej harstariga hombuĉado, kiun registras la Historio el ĉiuj epokoj—ĉar la internacia solidaro de la laboristaro al la hispanaj proletoj, batalantaj kontraŭ la internacia faŝismo, estas solidaro dankinda, sed ne sufiĉe efika por la graveco de ĉi tiu milito, tial ke ni ne luktas per butero, sed per fusiloj k kanonoj k ne estas per haringoj per kio ni gajnos, sed per tankoj k aviadiloj...

Ni kiel esperantistoj, kiel pacamantoj, devi paroli tiamaniere... Ni, kiuj kontraŭstaris eĉ al la armilaj ludiloj por infanoj! Sed, ni ne venigis ĉi tiun kataklismon, ni ne deziris militon; tial, kiu neos al ni la rajton sindefendi kontraŭ la plej monstra k sovaĝa atako?...

Kaj daŭras la milito, fine, kamaradoj, ĉar trans la Pirineoj ne ankoraŭ sufiĉe atentis pri la tuta, pri la granda graveco tutmonda de la epokfaranta kontraŭfaŝista batalo de nia lando.

Kamaradoj: tial daŭras tiel longe la milito... Sed, spite ĉio, estu certaj pri nia triumfo, kiel ni estas certaj pri via klasa solidaro. Ni venkos! Kaj ni venkos, ĉar nun ni jam hardiĝis en la milito k ni luktos senlace ĝis kiam la faŝismo restos absolute neniigata el nia k el viaj landoj. La batalo, kiel dirite, ne estas nur nia, sed tutmonda.

Kamaradoj, nun ne jam demandu «kial daŭras la milito tiel longe». Vi jam scias tion.

Do, ekagu!!

mortis sur batalkampo. La verkisto Ilya Ehrenburg, skribis:

«Alian fojon mi vidis Durruti 'n ĉe dometo proksime al Bujaraloz. Denove mi vidis liajn okulojn plenaj je volo k amo, k liajn grandajn manojn de laboristo. Apude funkciis kanonoj. Li parolis al mi pri rusa revolucio k sovetaj laboristoj, kiujn li multe amis. Li estis nia amiko, nia frato. Li estis vera revoluciulo. Kiam la malamiko proksimiĝis al Madrido, Durruti tuj alvenis defendi ĝin.

Post la ricevo de sciigo pri lia morto, mi vidis lin, viva, gaja, kuraĝa; k kiel lasta saluto mi diras al li: Vivu Madrido!»

—

La faŝistoj emfazas per siaj informiloj ke oni celas starigi ordon, k ili bombardas hospitalojn k muzeojn. Ankaŭ ili ĵetas bruligajn bombojn sur laboristaj kvartaloj.

—

Ĉiuj faŝistaj potencoj persiste intencas, pli k pli atakeme, detrui ĉiujn demokratiojn Nur forta digo staras antaŭ ili: la kuraĝa sinteno de Sovetio k la heroa batalo de hispana popolo.

Kion atendas Blum k kompanio? Kion atendas la «Trade Unions» de Anglio? Kion atendas la socialdemokrataj laboristoj de la tuta mondo, kiuj ne kuniĝas al siaj fratoj? ALVENIS HORO DE FINA LUKTO.

Aŭ, kun la hispana popolo, kiu luktas por nova laborista homaro. Aŭ, kun Germanio k Italio kiuj celas al barbareco k sklaveco.

MOZAIKO

En la sektoro de Robledo de Chavela, post longa batalo favora al niaj armeoj, estis trovitaj interesaj leteroj en poŝoj de arestitoj. Unu el tiuj leteroj, subskribita de pastro, diras: «Ni petegas Dion ke ilia mitralo ne trafu vin k ke la nia detruu ilin. Ni ĉiuj kredas ke dank' al Dio, ĉi tio finiĝos baldaŭ ĉar ni havas generalojn Franco k Mola, kiuj estas anĝeloj senditaj de Dio al Hispanio, por prepari la grundon kie deziras regi Jezuo.

—

En poŝo de aliulo estis letero, per kiu sciigas al amiko: «Antaŭ 15 tagoj falis en Calzadilla aeroplano, kies gvidantoj estis arestitaj Ili deklaris jene: Vi mortigos nin, sed vi ne eniros Madridon.»

—

Letero de fianĉino diras al faŝista soldato: «En Carrion estas senfina la nombro de tiuj, kiuj pagas per sia vivo, sian antaŭan politikan sintenon.»

—

La 19. Novembro, Julio Carrasco, komandanto de bataliono «Libero» detruis per manbomboj du italajn tankojn k kaptis la ses okupantojn. Pro tio li ricevis krucon de Milita Merito. Li apartenas al la Unuiĝinta Socialista Junularo.

—

La 16. Novembro serĝento Antonio Coll, ankaŭ per manbomboj detruis kvar italajn tankojn ĉe la Madrida fronto. Postan tagon li mortis dum nokta atako.

Ĉiutage pligrandiĝas la nombro da popolaj herooj, kiuj jam ne plu timas la faŝistajn armilojn.

—

Durruti, bravega estro de kolono kiu bonege batalis en Aragona fronto, k nun batalas en Madrida fronto,

GRAFIKA PRUVO DE MALHOMECO

Ligna kesto kun la kripligaĵoj de aviadisto Galarza, kiun ĵetis la faŝistoj, per paraŝuto, sur Madridon

Esperanto gaje fieras povi diri krie nun la veron pri Hispanio

RIGARDO AL ARIERGARDA URBO

IMPRESOJ DE EKSTERLANDANO

Dum preskau tri monatoj k duono la tuta loĝantaro de Alikante trankvile laboris k apenaŭ serioze atentis la enlandan militon. Ja la milito ankoraŭ ne estas antaŭ la pordoj de la urbo. «Civila milito» estas misnomo, ĉar la milito ne estas inter du partioj da civiluloj, sed estas en unu flanko nur MILITISTOJ, kiuj militas kontraŭ la civila popolo.

La vivo estis dolĉa al la nepensema amaso. Gajo, senzorgemo, agrabla vivo, trankvileco regadis ĉi tie. La gvidantoj de diversaj laboristaj organizoj konsciis pri la graveco de la situacio; ili streĉe propagandis por varbi homojn al la volontula armeo. Kio do estis tio subite vekanta la urbanojn? Jen la sekreto. La faŝistoj mem frapis la risorton jene. Matene de la 5ª de novembro, je la 4ª horo, du faŝistaj aviadiloj bombardis la urbon ĵetante grandajn bombojn. Iuj bomboj falis en la maro k du trafis en la kajo, de kie metalpecoj difektis la hispanan ŝipon «Ciano», kies ŝarĝo estis karbo. Unu el la ŝipanoj estis mortigita.

Alia bombo falis sur la avenuo kaŭzante difektojn ĉe la fasado de la filio de la banko «Hispano Americano», kies nokta gardisto estis mortigita. Tra la tuta urbo aŭdiĝis la signalo de alarmo k estis estingitaj ĉiuj privataj k publikaj lumoj. Starante sur la balkono de mia loĝejo, mi povis superrigardi preskaŭ la tutan urbon; nenie mi vidis lumon, krom tiujn de la germana k itala militŝipoj, ankrantaj en la haveno. Tiuj du ŝipoj lasis ĉiujn siajn lampojn pompe lumantaj en la nigro.

Tiu epizodo je la 4ª horo matene vekis la dormantajn urbanojn, k nemultaj reiris al siaj litoj. Ĉiu viro en la urbo komprenis de nun, ke milito estas afero serioza. Miloj tuj enlistiĝis en la volontula armeo. Faŝistoj per la aeratako instigis ilin tion fari.

Ankoraŭ neniu en Alikante estas devigata enlistiĝi en la volontula armeo. Ankoraŭ ekzistas multe da libereco. Mi, anglo, estas nun tiom libera kiom mi estis en la jaro 1934. k 1935. Neniu demandas min kien mi iras; nur, se mi vojaĝus al alia urbo mi devus akiri specialan permesilon. Oni estas libera ĉi tie iri al iu loko laŭ la kaprico de sia volo.

Neniam iu haltigis min; neniam mi vidis soldaton aŭ iun alian homon ebria, aroga aŭ insultema. Kion nepre ni vidus dum nokto sur stratoj de aliaj urbegoj, tion mi neniam vidas ĉi tie. Fakte policanoj preskaŭ ne ekzistas; tamen, ĉio fluas en bona k paca ordo. Vi ne kredas al mi! do, venu mem al Alikante k kontrolu.

Hieraŭ vespere, mi iris al la ĉefa stacidomo. Kion mi vidis? Centoj k centoj da junuloj troviĝis tie, ĉiu en spirito de kamaradeco k gaja humoro, ĉiu havanta unu celon—iri al la fronto por defendi la laŭleĝe elektitan registaron, por defendi Madridon, por batali por sia idealo de justeco k Libereco—kun majusklo—. Hispanoj ĉiam insistas pri individua libereco. Neniu estas devigata iri militi, sed ĉiu memvole iras. La estontaj okupantoj de tranĉeoj jam estas kamaradoj. Iuj sidas sur la perono antaŭ la stacidomo k tiras el siaj pakaĵoj mangaĵojn. Kun rideto ili interŝanĝas manĝaĵojn k spritaĵojn; oni vidas, ke la plej sincera k fervora kamaradeco regas inter ili. Nenies mieno estas malgaja; neniu virino tie troviĝas kun larmoj fluantaj sur la vango; ĉu tia junularo povas esti venkata? Nur, se mankas al ili la necesaj armiloj. Tempo diros. Almenaŭ nuntempe neniu batalanto de la legitima registaro momente volas aŭskulti pri malvenko. Ĉiu fidas en si k en siaj kamaradoj. Neniu instigo por ataki aŭ por defendi estas necesa, ĉiu scias sian devon k estas preta plenumi ĝin. Ili batalas ne pro mono, ne pro gloro, sed pór sia idealo de justo k libero.

Leganto, ne kredu ĉion, kion vi legas en viaj ĵurnaloj aŭ aŭdas per la radio. Kiajn falsaĵojn mi legis en alilandaj ĵurnaloj k aŭdis per radio el Seviljo, Italio k Anglio! Mi montru al vi kiel interesatoj mensogas k senhonte misgvidas fidemajn aŭskultantojn de la radio k legantojn de la ĵurnalaro. En oktobro oni disaŭdigis radie, ke Madrido falus antaŭ ol la fino de tiu monato. Fine de oktobro la ribeluloj ankoraŭ estis ekster la ĉefurbo. Poste, je la 10ª de novembro la radio-stacioj laŭte fanfaronadis al la kvar ventoj, ke «estas nur afero de horoj, ke la ribeluloj eniru en Madrido». Itala stacio diras «naciistoj». Kaj kio okazis? La ribeluloj ankoraŭ frapas por eniri en la urbo.

Kaj kion ni diru pri alia blufaĵo! —pri tiuj 17 ŝarĝveturiloj portantaj municiojn al la ribelula armeo, k kiujn la lojalaj trupoj dispecigis. Kion diris la estroj de la ribelula armeo? Legu, aŭskultu. Jen la ironio: «La trupoj de la defendantoj de Madrido detruis trajnon da ŝarĝveturiloj, portantaj manĝaĵojn al la loĝantaro de Madrido». Cinika fabelo por infanoj. Do, neniam kredu ĉion, kion vi legas k aŭdas, sed ĉiam kontrolu.

E. E. YELLAND

Alikante (Hispanio) 25-XI-1936.

Progresema Esperantisto!

Certe estas intima plezuro vidi en realo la plenumon de io, kion oni forte deziris. Ni asertas, sen risko pri eraro, ke la eldono de nia bulteno POPOLA FRONTO, advokato internacia de afero tre nobla, estas por vi la materia formo de jama revo k aspiro pri efika uzo k praktika servo de nia komuna lingvo en la ŝaŭmanta ondaro de la aktuala vivo mem. Tamen ni masonas la konstruon sur la fundamento nur de nia entuziasmo k per la mona briko de ĉiu samideano konforma kun nia intenco.

Ni studas la elekton de peranto en eksterlando por centrigi la donacojn. Dume ankoraŭ nia maŝino bezonas rekte, por glita funkciado, la forton de via subteno.

Kolektu monon tuj inter ĉiuj amikoj, en ĉiuj grupoj, k sendu ĝin prefere per bankbileto aŭ ĉeko, eĉ per respondkupono, se aliel ne eblas, al nia jena financa adreso:

ANTONIO PONT

Plaza Republica, num. 2.-Valencia (Hispanio)

Sango k mitralo

Funebro k doloro plenigas la koron de la Madrida popolo. Estas furioza la malespero de la malamiko, antaŭ la kuraĝo k arogo de nia Aerŝiparo, kiu celas, laŭ normoj pli humanaj de l' milito, ne al malfermaj k sendefendaj urboj, ne al la hospitaloj nek al la lernejoj, kiel faras la faŝistoj, sed al ties vivofontaj centroj, al aviadil-gardejoj, al armigitaj koncentriĝoj aŭ al stokejoj de benzino k municio. Niaj aviadistoj fluge serĉas tion en iliaj propraj nestoj mem, detruante, kun aŭdaco epopea, aeroplanojn k pormilitajn elementojn. La kolero k rabio de la monstro, pro sia fiasko antaŭ homoj aŭdacaj, estis febraĉa instigo por daŭrigi sian sangan tradicion, respondante per malkuraĝaj, malnoblaj agoj, nigraj kiel sia malhela animo.

Ili flugis super la ĉielo de Madrido, kaŝite de la nuboj por ne alfronti la pafojn de niaj trafaj mitraliloj kontraŭaviadilaj k faligis sur nian sendefendan popolejon sian mortigan ŝarĝon.

Virinoj k infanoj estas murditaj de la malamika plumbo. Kiomaj? Multaj! Sed ne gravas la nombro; ni konstatas la fakton. Inter la viktimoj falis eĉ dumonata bubeto. Li falis samtempe kun sia patrino, kiu estis doninta al li la vivon.

Premite de la patrinecaj brakoj, en finlasta ĉirkaŭpremo je defendo k agonio, lia mortlito estis la stratoj ŝtonoj.

Fiheroa faro! Infanoj k virinoj falĉitaj de la rabobirdaĉoj, denaskaj metodoj de la internacia faŝismo.

Ĉu protestos la landoj, kiuj tiom sentemaj montriĝis pro la enkarcerigo de la kunkulpuloj pri tiom da krimoj, okaze de tiu monstra faro? Ĉu, Francio k Anglio sentos sin vunditaj en siaj humanaj sentoj.

Niaj viroj sufokis siajn larmojn; ili ja scias, ke temas pri lukto je morto, ke la malamiko estas malnobla k perfideca, ke nenion noblan oni povas esperi de tia fripono. Tamen el la fundo de ĉiu koro honesta leviĝas promeso pri venĝo, ĵuro pri respondo.

La murdistoj estas nun ĉe la sojlo de Madrido; ni iras serĉi ilin, ni iras neniigi ilian provokemon, ni iru ankaŭ venĝi niajn mortigitojn!

Gloraj flugiloj de niaj aviadiloj! Flugu alten, tiel alten kiel niaj aspiroj pri Justo, kiel niaj ideoj pri libereco. Konfirmu vian historion; daŭre trairu vian gloran tradicion kun respekto por la senarmaj vivoj, laŭ la humanecaj leĝoj de l' milito, konsiderante la hospitalojn kiel ion sanktan k netuŝendan, same ankaŭ la malfermajn urbojn, la sendefendajn vilaĝojn... Sed flugu je la necesa alteco, kiel vi faris tiom glore, tiom heroe k tiom trafe super la faŝistaj urboj... Energie detruadu la kavernojn de la faŝista besto; deŝiru ĝiajn ungegojn k ĝiajn bekojn, renversu ĝiajn flugilojn.

Faru la militon kiel homoj. Neniam forgesu, k la racio prezidas niajn agojn.

La malamiko intencos ankoraŭ flugeti sangavidece, sed ne gravas! Ni ĝin detruos k ĉiuj niaj mortintoj estos venĝataj.

Dolores Ibarruri (PASIONARIA)

— —

Noto de la Redakcio. — La ĉi-supra artikolo aperis en ĵurnalo la 14. de Novembro. La okazintaĵojn de la tagoj, kiuj sekvis, niaj legantoj jam konas per siaj naciaj gazetoj. Estas rimarkinde, ke la mortigaj flugadoj super la urbo ripetiĝis k okazigis senĉese senkulpajn viktimojn. Okazis ankaŭ interaeroplanaj bataloj super la hispana ĉefurbo.

MENSA MALSANO

Iu kompatinda fiulo, kies cerbo kriple funkcias, sin turnas al ni per anonima skribaĵo el Parizo, kun insultoj k aĉaj esprimoj je la nomo... de la «interna ideo» de Esperanto (!?).

Estus ja ridige, se ni ne havus pli urĝan laboron k mankon de spaco, konatigi al niaj legantoj la sensecaĵojn, per kiuj tiu «Pacifisto kiu abomenas la ruĝan faŝismon» celas elpruvi sian nekuraceblan stulton. Ni nur diru, ke li plene sukcesas en sia tasko.

Koncerne la minacojn, kiujn li, brave kaŝita sub sia anonimo, elĵetas al ni, nia respondo estas la signifoplena k historia vorto de Cambronne.

Grava Manifesto

Laboristoj de la tuta mondo: Solidaron al Hispanio!

Nia lando estas invadita de internacia faŝismo kiu plenumis la plej brutecan krimon, kiu registras la Historio. Pli ol 200.000 personoj estas fusilmortigitaj, post plej teruraj turmentoj, de kripligo ĝis bruligo de vivantaj korpoj.

Virinoj, infanoj k maljunuloj estas tranĉmurditaj. Germanaj k italaj aeroplanoj bombardas vartejojn; fotobildojn aperigas ĉiaj revuoj. La kripligo de nia aviadisto Galarza, kies kripligita kadavro estis poste ĵetita en niaj vicoj, estus plej granda monstra fakto, se ne estus sekvata de la konstanta murdado al senkulpaj hispanoj. La noktaj bombardadoj, per bruligaj bomboj, kontraŭ nia ĉefa urbo montras la malkuraĝon de la faŝisto', kiuj ne kapablas venki nian popolon sur la batalkampo.

La hispanaj laboristoj verkas nun la plej glorajn paĝojn de la Historio. Per siaj nesufiĉaj elementoj ili kontraŭbatalas la germanan, italan, portugalan k hispanan faŝismojn k la ŝturmtrupojn elportitajn el Afriko.

La Ĝenerala Unio de Laboristoj proklamas laŭte tiun ĝis nun nekonatan barbarecon k sin turnas al ĉiuj laboristoj, al Socialista Internacio, al La Sindikata Internacia Federacio, al Komunista Internacio, al Ruĝa Sindikata Internacio, al Amerika Federacio de Laboro, al Amerika Federacio de Industriaj Laboristoj, al Internacia Asocio de Laboristoj, al Internacia Ruĝa Helpo, al niaj fratoj de Latina Ameriko, al ĉiuj laboristoj k kamparanoj sen partio nek organizo, al liberalaj intelektuloj; fine, al ĉiuj demokratoj, por ke ili leviĝu kiel sola homo k devigu siajn registarojn por ke nia Respubliko demokrata povu sin defendi kontraŭ banditoj k murdistoj.

Necesas ke tiu tutmonda protesto kontraŭ la faŝistaj monstraĵoj estu efika, nekontraŭstarebla, efektiva.

Laboristoj de la mondo: Antifaŝistaj intelektuloj: Se vi deziras konservi k pliperfektigi liberan situacion kiun la faŝismo celas detrui per maroj de sango:

Leviĝu urĝe k helpu nin!

Por la «ne interveno»! Por la libero k demokratio de la mondo!

Ĝenerala Unio de Laboristoj
Direktanta Komitato

AŬSKULTU RADIODISSENDOJN DE VALENCIO PRI HISPANA SITUACIO EN ESPERANTO!

Stacio de Komunista Partio—ondlongo 41,87 metroj — marde k vendrede je la 17ª horo (hispana tempo)

Stacio de Socialista Partio—ondlongo 41 metroj — lunde k sabate je la 12ª horo (hispana tempo)

Manifesto de la Internacia Brigado

Fratoj de Hispanio!

La Internacia Brigado sendas al vi varmegan k fratan saluton!

Ĉi tiu Brigado konsistas el laboristoj, kamparanoj, intelektuloj, el ĉiulandaj proletoj diverstendencaj, kiuj vere esprimas la sintenon de la popolamasoj de tuta Eŭropo. En nia Brigado ekzistas komunistoj, socialistoj, respublikanoj, demokratoj k eĉ ankaŭ katolikoj.

Ĉiuj landoj estas reprezentataj, ĉefe kiuj teroras pro sanga diktatoreco de la faŝismo: germanoj, italoj, poloj, hungaroj, portugaloj jugoslavoj, k. t. p. Ankaŭ estas reprezentataj demokrataj landoj: francoj, angloj, belgoj, svisoj, k. t. p. La membroj de Internacia Brigado venis volonte al Hispanio kun la sola celo k arda deziro helpi vin, helpi niajn heroajn hispanajn fratojn, defendi vian respublikon, vian liberon k vian sociordon.

Tial la Internacia Brigado, pro sia konsisto k pro sia celo, estas BRIGADO DE LA POPOLA FRONTO DE EŬROPO. Ĝi montras samtempe la batalunuecon de ĉiuj laboristoj k la unuiĝon de ĉiuj eŭropaj popoloj en sia komuna luktado por libero k paco. Ni bone scias, ke malantaŭ Franco k Mola — la perfidaj generaloj, malnoblaj murdantoj de l' popolo — staras malkuraĝe kaŝitaj, Hitler k Mussolini, kiel aborto de l' kapitalismo.

Heroaj fratoj de Hispanio!

Dank' al krima helpo, kiun plenumas ĉiuj faŝistaj registaroj al niaj malamikoj, la lukto ne nur rilatas al vi, sed al ĉiuj laboristoj de la mondo, kiuj batalas por la pano, paco k libero. Kun granda emocio, ni sendas al vi nian saluton, sindonaj fratoj de Hispanio! Ni ŝatas vian kuraĝon k tiun de viaj heroaj virinoj. Frakasante hispanan faŝismon ni defendas demokration k liberon de la mondo. Kuraĝaj, admirindaj defendantoj de Madrido, ni salutas vin! Madrido estos la tombo de hispana faŝismo! Hispanio estos la tombo de tutmonda faŝismo!!

Ĉar ni estas konvinkitaj pri tio, ĉar ni posedas fratecan spiriton, en la lukton ni alportas vivoplenan solidaron, la sinceran solidaron de sango komune verŝita, proleta sango de l' ĉiulandaj proletoj...

Ni luktos brako en brako, ni luktos k ni venkos, fratoj de Hispanio!

Mario NICOLETTI

Politika komisaro de la Internacia Brigado

NIA MUNICIO

Valencia Esperantistaro. . .	523	ptoj.
F. A.—Cocentaina.	4	»
F. G.—Sueca.	2	»
«Nova Sento». - Barcelono. .	12	»
E. Y. - Alicante.	5	»
M. C.—Almazora.	3	»
F. M.—Barcelono.	2	»
I. S.—Benisano.	5	»
P. S.—Orihuela.	5	»
W. Esp. Movement.-Londono.	10	ŝil.
Geamikoj el Zwolle	10	guld.
P. H. M.—Birmingham . . .	1	funto
S. W. A.—Karlskoga. . . .	5	svkr.
A. N.—Amsterdam.	10	guld.
Vincent.—París.	50	ffr.
FLE. Sekcio 5.—Rotterdam .	3	dol.
Esp. Societo el Dallington. .	5	ŝil.
T. S.—Glasgow.	2	ŝil.
J. B.—Walton	1	ŝil.
FLE. Sekcio 2 Rotterdam . .	2	dol.
L. C.—Toulouse	50	ffr.
W. Ch.—Edinburg.	4	ŝil.
E. L. O.—London.	5	ŝil.
FLE. Sekcio I.—Rotterdam. .	60	ffr.
J. S. R.—Wandre	50	belgf
FLE Sekcio 15.—Rotterdam .	5	svdkr.
J. S.—Poruba	20	kĉ.
F. J.—Aneby.	5	svdkr.
Samideanoj el Jaligny. . . .	50	ffr.

Krom tiuj monaj donacoj, ni recevis k ricevas multajn respondkuponojn de diversaj amikoj el diversaj landoj. Al ĉiuj kvitance ni dankas!

LA ADMINISTRACIO

Lasthora Impreso

La ĝenerala situacio videble pliboniĝis. La danĝero pri la kapto de Madrido ne estas ja tiel angora kiel dum la apero de nia lasta numero.

Faŝistaj flugmaŝinoj daŭras sian kruelan bombardadon sur lojalaj urboj, ĵetante mortigan ŝarĝon, sen milita celo, kontraŭ civila loĝantaro.

Nia premo aktiviĝas vigle en Asturio k Aragono. La popolo, pro sperto, akiras konscion k akceptas senplende, kun fiero, la malagrablaĵojn de la milito. Sed en plena konvinko pri absoluto venko.

La registaro en Valencio, kun bona disciplino, gvidas serene la militon.

Nia urbo akiras aspekton de vigla oficiala ĉefurbo. Nia penado estu efika! En la kruda vintro estas varmo karesa la helpo de la proleta mondo.

Presejo de J. Olmos, Alicante, 33, Valencia

POPOLFRONTA LETERUJO

E. E. Y.—Danke ni akceptis vian kunlaboraĵon, sed pro bezonoj de spaco de nia malmultpaĝa revueto, ni nepre devis redukti ĝin.

Al kelkaj korespondantoj.—Se ni devus atenti ĉiujn sugestojn k komplezi ĉies dezirojn, necesus eldoni 16-paĝan ilustritan revuon ĉiusemajnan. Monhelpu por ebligi tian bultenon! Ju pli da mono ni pridisponos des pli riĉenhava fariĝos nia nun modesta gazeto duonmonata.

Al katalunaj samcelanoj.—Por informi svedan k-don. havigu al ni sciigojn, se eble, pri Josep Tuset k Ignaci Lladó, ambaŭ el Manresa. Antaŭdankon!

E. E.—Gotebor.—La portreton ni reproduktis de alia ĵurnalo k kredas ke vi povos fari la samon el la nia. Ni ne posedas la kliŝon jam.

C. M.—Utiel.—Ĉar niaj paĝoj estas nesufiĉaj por la celo de la bulteno, ni bedaŭras ke ne estas eble enpresi anoncojn. Interesan mallongan raporton eventuale ni akceptus.

S. E. U.—Moskvo.—Laŭeble ni atentos viajn indikojn rilate la enhavon de nia gazeto. Ni multe esperas pri via helpo.

J. B.—Rotterdam.—Via longa letero pruvas, ke vi estas observema k pripensema homo kun nobla spirito. Sed tial ke la lasta parto de la skribaĵo neniel alĝustiĝas al la realo de la faktoj, ni bedaŭras, ke vi estas fuŝe informita. Ne sub Azaña (kiu mem estis enkarcerigata k senindulge persekutata) sed sub Alcala Zamora, okazis la Asturia k la Kataluna ribeloj en jaro 1934, dum kiu la registaro Lerroux-Gil Robles sufokpremis la popolamasojn per afrikanaj k legionaj trupoj.

G. M. K.—London.—La leteroj bone alvenis k ni dankas, sed ne alvenis la mono. Ĉu vi forgesis enmeti ĝin?

M. B.—Levallois.—Poŝtmandato anoncita per via bildkarto ne alvenis. Prefere sendu monon en bankĉeko aŭ monbileto. Bv. informi nin pri via monsendo.

E. L. O. Ealing.—London.—Via monsendo ĝis nun ne trafis nin. Kian vojon vi uzis?

F. Th.—York.—Ni ne ricevis vian anoncitan monsendon. Viajn vortojn ni dankas.

J. G.—Bresand.—Via plano plaĉas al ni k ni petas vin agi rapide.

H. O.—Amsterdam.—Ni dankas la saluton de via Grupo. La monsendon, kiun vi anoncas, ĝis nun ni ne ricevis.

L. B.—Wormerneer.—Ni notas vian deziron, sed la monsendo ne ankoraŭ trafis nin.

K. S.—Wormer.—Ni agos laŭ via deziro. Monon sendu nepre per bankĉeko au monbileto en rekomendita koverto.

M. C.—Axvall.—Vian poŝtkarton ni bone ricevis, sed ne la respkup.

A. V. Amsterdam.—Ni scias, ke li bonfartas k loĝas en la sama adreso.

Sekcio 5-a. F. L. E.—Amsterdam.—La enhavo de via letero estas en bona ordo. Dankon!

Senlaborlaborista Movado.—London.—Kortuŝite ni legas vian leteron k dankas.

J. D.—Soissons. Respondkuponoj alvenis k bone taŭgas, sed dum al vi kostas multo por ni estas malmultvaloraj. Prefere sendu monon per bankĉeko au monbileto, post kunmeto se necese de mono el kelkaj donacantoj.

Tiu rekomendo validas ankaŭ por ĉiuj pridemandintoj. La izolitaj k-do., tamen, povas sendi respondkuponojn, ĉar al ili estas pli facile se temas pri eta sumo.